

Encantado

LIA RODRIGUES

Een lappendeken
vol begeestering

Pieter T'Jonck

Gezien op 27 mei 2022

CC De Factorij, Zaventem, in het
kader van Kunstenfestivaldesarts

In 2019 blies Lia Rodrigues mij -en wellicht elke toeschouwer- van zijn sokken met 'Furia', een carnavalsstoet die op een beangstigende manier het geweld in de Braziliaanse samenleving opriep. Daar plaatste ze echter een even sterke vitale, erotische kracht tegenover. Vergeleken daarbij is haar nieuwe werk 'Encantado' haast paradijselijk vredig. Maar zelfs dan blijft het een bom energie die pleit voor een ander soort wereld. Een begeesterde wereld waarin geen plaats is voor racisme, seksisme en andere vooroordelen.

28 MEI 2022

'Encantado' begint in totale stilte. Helemaal achterin het podium onthult een streep licht iets als een kleurig tapijt. Zes mensen ontrollen het langzaam naar vooruit. Het licht volgt mee en bestrijkt zo steeds meer oppervlak. Zo merk je dat de rol geen tapijt is, maar samengesteld is uit overlappende stukken stof. Eens uitgerold zie je een patchwork van bonte bloemen- en luipaardmotieven en fel gekleurde effen vlakken.

Nog steeds is het doodstil als een naakte vrouw van links op de lappendeken toestapt en op handen en voeten neerzakt. Voorzichtig als een kat plaatst ze haar handen als pootjes vooruit en glipt zo onder een stuk stof. Weldra is ze verdwenen,, en zie je enkel nog haar contouren verder schuiven. Een tweede vrouw doet van rechts achter hetzelfde. Zo volgen er nog negen of tien anderen, mannen en vrouwen.

Ze blijven niet allemaal onder het tapijt. Een man komt al snel weer overeind met een grote lap stof als een scherm voor zijn lijf. Elders draait iemand -man of vrouw is ondertussen al niet meer zo duidelijk- een stuk stof als een worst of een lange slang rond zijn/haar hoofd. Transformaties, volgens de grillige wetten van de verbeelding, met de stoffen als glijmiddel, daar gaat het om.

Ondertussen weerklinkt steeds luider een obsederend getik. Het groeit uit tot een tweestemmige groepszang, begeleid door een diepe drum, percussie en tokkelinstrumenten. Achteraf lees ik dat het een opname is van een lied van het Guarani Mbya volk. Ze brachten het tijdens een protestmars in Brazilië in 2021 voor de erkenning van hun voorouderlijke gebied.

De zangers chanten steeds weer dezelfde zin op dezelfde melodie die eindigt op een open noot, in twee toonhoogtes. Een samenzang die maar door en door en door rolt. Wat ze zingen, daar begrijp je geen woord van. Maar dat doen Brazilianen evenmin, begreep ik van een Braziliaanse kennis. Daar gaat het ook niet om. Het gaat om de begeestering van de groep, om een gezang dat ten diepste religieus is, in de zin van verbindend.

Maar dan wel niet op de wijze van de monotheïstische godsdiensten. Dit is een religie die zich niet uitput in het afbakenen van grenzen en de bepaling van regels. Dit is oeverloze, grenzeloze, animistische muziek, die via de extase van de eindeloze herhaling -aanroeping- verbinding zoekt met de krachten van de wereld rondom, van dieren en planten en geesten.

Dat is wat je ook bij de dansers ziet: die vrouw die een kat wordt, die man die plots overeind komt en grolt als een wild dier, het zijn grenzen die vervagen. Het gaat over energie, over een potentieel dat zich plots kan ontladen, over een vorm die plots verandert. Over mannen die vrouwen worden en omgekeerd (echt waar).

Net als de muziek gaat dat spel door en door en door. Soms springt één performer uit de groep, maar dat is altijd maar voor heel even. Altijd weer bepaalt uiteindelijk de groep het ritme, zet ze de toon, in voortdurende verandering. De lappen stof inspireren tot steeds weer andere bizarre, grappige, indrukwekkende figuren. Je ziet een onophoudelijke reeks hoogtepunten, totdat je beseft dat het geen hoogtepunten zijn, maar snapshots in een eindeloze stroom van verbeelding.

Dit feest van verbeelding en veranderlijkheid komt na een uur op zijn einde op een uiterst merkwaardige, en betekenisvolle manier. De performers ontdoen zich één na één van hun grillige kostuums van lappen stof, en stappen naakt het podium af.

Dat is opmerkelijk. Naaktheid is hier blijkbaar geen schaamtevolle ontbloting van wat we maar zijn en voelen, zoals we dat in ons deel van de wereld zien. Het is geen beeld van een ik dat hopeloos alleen worstelt met zijn bestaan en zijn verlangens. Die zich daarom uitput in de speurtocht naar vijanden, fouten, verkeerde handelingen. Die vijanden behoeft ter bevestiging.

De naakte mens is hier enkel maar de mens die uit de verbeelding stapt. Naaktheid is hier een leeg moment, geen moment van schaamte. Het lichaam als batterij: eens leeg trekt het zich terug om zich op te laden voor een volgend moment van verbinding en extase. Het wil buiten zichzelf zijn. Geen ik, ik, ik.

Dat is iets om over na te denken. Maar dan ook weer niet teveel, als ik Lia Rodrigues goed begrepen heb. Want dan is het weer ik, ik, ik. Haar gaat het om Wij. In de breedste zin van het woord. Dieren en planten, aarde en geesten inbegrepen (en of die geesten nu bestaan of niet is ter zake compleet irrelevant voor haar, dunkt mij).

